

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

заступник ректора ХНАДУ

професор _____ Гладкий І.П.

“ ___ ” _____ 20__ року

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	<u>Економіка транспорту</u> (назва навчальної дисципліни згідно навчального плану)
підготовки	<u>магістр</u> (назва освітньо-кваліфікаційного рівня)
галузі знань	<u>27 Транспорт</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	<u>275 «Транспортні технології» (за видами транспорту)</u> (шифр і назва напрямку підготовки)
спеціалізація¹	<u>275.03 Транспортні технології (на автомобільному транспорті)</u> (шифр і назва кваліфікації для бакалавра, спеціальності - для магістра) (шифр _____ 5 _____) (за ОПП чи № навчального плану)

2016 рік

¹ якщо програма використовується для підготовки фахівців декількох напрямів підготовки (спеціальностей) то перерахувати усі.

Розроблено та внесено: кафедрою економіки підприємства
(повне найменування кафедри)

Розробники програми: доцент кафедри економіки підприємства, к.е.н., доцент
Кирчата Іриною Миколаївною
(посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ розробників)

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри
Протокол № 1 від "30" серпня 2016р.
(номер) (та дата протоколу)

Тимч. вик. обов.

зав. кафедрою к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Бабайлов В.К.
(ПІБ завідувача кафедри)

“Узгоджено”²

Завідуючий кафедрою транспортних технологій
(назва випускної кафедри) професор
(вчене звання)

_____ (підпис)

Нагорний Є.В.
(ПІБ завідувача кафедри)

“ _____ ” _____ 2016 року
(день) (місяць) (рік)

Завідуючий кафедри кафедрою організації і безпеки дорожнього руху
(назва випускної кафедри) професор
(вчене звання)

_____ (підпис)

Наглюк І.С.
(ПІБ завідувача кафедри)

“ _____ ” _____ 2016 року
(день) (місяць) (рік)

Завідуючий кафедрою транспортних систем
(назва випускної кафедри) професор
(вчене звання)

_____ (підпис)

Горбачов П.Ф.
(ПІБ завідувача кафедри)

“ _____ ” _____ 2016 року
(день) (місяць) (рік)

“Узгоджено”

Декан _____ факультету транспортних систем
(повна назва факультету, де читається дисципліна)

професор _____ Бекетов Ю.О.
(вчене звання) (підпис) (ПІБ декана)

“ _____ ” _____ 20   року
(день) (місяць) (рік)

© _____, 2015 рік

© _____, 2015 рік

² якщо програма навчальної дисципліни розроблена для декількох напрямів підготовки (спеціальностей), то узгодження робиться з кожною випускаючою кафедрою

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “Економіка транспорту” складена відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики та навчального плану підготовки магістрів галузі знань 27 «Транспорт» за спеціальністю 275 «Транспортні технології (за видами транспорту)» та спеціалізацією 275.03 Транспортні технології (на автомобільному транспорті)

1. Мета, предмет та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою вивчення навчальної дисципліни є:** формування теоретичних знань об економіки транспорту з урахуванням особливостей автомобільного транспорту, як галузі в умовах ринкової економіки, навиків практичного використання знань в практичній діяльності майбутнього фахівця

1.2 **Предметом вивчення навчальної дисципліни є:** наукові принципи ефективного функціонування підприємств транспорту як соціально - економічних систем.

1.3 **Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:** формування у студентів сукупності знань, вмінь та уявлень з основ економіки та управління автомобільним транспортом на рівні, який забезпечує практичну діяльність за спеціальністю.

1.4 По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні:

знати: складові матеріально - технічної бази підприємств транспорту, у тому числі основні фонди і оборотні засоби; показники ефективного використання основних фондів і оборотних засобів; амортизаційні відрахування; напрямки ефективного використання матеріальних ресурсів на підприємствах транспорту; принципи формування доходів на підприємствах транспорту, структуру доходів, управління ними; принципи формування прибутку і економічних фондів підприємств транспорту; систему оподаткування доходів і прибутку; шляхи підвищення рентабельності підприємств транспорту.

уміти: класифікувати основні фонди підприємства; розраховувати та проаналізувати показники використання основних фондів; визначити шляхи підвищення ефективності використання основних фондів підприємства транспорту; провести аналіз динаміки та структури оборотних засобів, джерел їх формування; розрахувати та проаналізувати показники ефективності використання оборотних засобів підприємств транспорту; визначити обґрунтовану потребу в оборотних засобах підприємства транспорту; знаходити шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів; проаналізувати склад та структуру доходів підприємства; управляти наявними резервами одержання доходів підприємства; визначити балансовий прибуток підприємств та прибуток від окремих видів діяльності підприємства; розрахувати прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства; визначити рентабельність підприємств автомобільного транспорту, показники рентабельності по видам діяльності

Міждисциплінарні зв'язки: Загальний курс транспорту, Основи теорії транспортних процесів і систем, Основи економіки транспорту, Проектний аналіз

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів – 3 Кількість годин - 90	<u>нормативна</u> (нормативна, за вибором ВНЗ, за вибором студента)
Семестр викладання дисципліни	<u>9</u> (порядковий номер семестру)
Вид контролю:	<u>залік</u> (залік, екзамен)
Розподіл часу:	
- лекції (годин)	16
- практичні, семінарські (годин)	16
- лабораторні роботи (годин)	-
- самостійна робота студентів (годин)	58
- курсовий проект (годин)	-
- курсова робота (годин)	-
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	-

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Характеристика та аналіз основних фондів авторанспортного підприємства

Тема 1. Основні фонди підприємства. Основні фонди, основні поняття: сутність; специфіка; знос та амортизація; переоцінка; показники оцінки. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів.

Тема 2. Аналіз динаміки та структури основних фондів. Джерела фінансування основних та оборотних фондів. Сучасний стан активної та пасивної частин основних виробничих фондів

Тема 3. Вартість основних фондів. Вартість основних фондів підприємства, формування вартості на початок і кінець року, середньорічна вартість. Початкова та ліквідаційна вартість ОФ.

Тема 4. Показники використання основних фондів. Показники фондоозброєності праці на підприємстві та показники технічного стану основних фондів.

Тема 5. Амортизаційні відрахування. Поняття амортизації, методи нарахування амортизації. Суму амортизаційних врахувань на повне відновлення рухомого складу і інших основних фондів підприємства.

Тема 6. Підвищення ефективності використання основних фондів. Показники руху та динаміки основних виробничих фондів підприємства Напрямки розвитку технічних засобів у господарстві перевезень. Напрямки розвитку технічних засобів у пасажирському господарстві

Розділ 2. Характеристика та аналіз оборотних фондів авторанспортного підприємства

Тема 7. Структура оборотних засобів . Оборотні фонди: сутність; специфіка; показники оцінки. Оборотні фонди на підприємстві транспорту. Формування ціни продукції підприємства

Тема 8. Ефективність використання оборотних засобів. Оборотні кошти, їх нормування та ефективність використання. Показники, що характеризують ефективність використання оборотних виробничих фондів підприємства транспорту.

Тема 9. Джерела формування оборотних засобів. Фактори впливу на величину виробничого запасу. Товарообіг на транспорті: планування та аналіз

Тема 10. Показники використання матеріальних ресурсів. Матеріально-технічне забезпечення транспорту: зміст; організація; норма витрат матеріальних ресурсів; визначення потреби в матеріальних ресурсах. Планування та аналіз витрат на матеріально-технічне постачання. Призначення та показники роботи матеріальних складів

Тема 11. Підвищення ефективності використання оборотних засобів Показники, що характеризують ефективність використання оборотних коштів АТП.

Розділ 3. Аналіз і оцінка ефективності роботи автотранспортного підприємства

Тема 12. Доходи підприємства. Доходи підприємства: поняття доходів, доходних надходжень, виручки; класифікація; структура доходів. Доходи підприємства. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.

Аналіз грошових потоків підприємства. Загальна оцінка й прогнозування фінансового стану підприємства.

Тема 13. Управління доходами. Розподіл доходів: порядок розподілу доходних надходжень від вантажних перевезень; визначення середньомережевої доходної ставки; порядок розподілу доходних надходжень від пасажирських перевезень. Планування доходів від вантажних та пасажирських перевезень

Тема 14. Облік податку на додану вартість Система оподаткування підприємств, її принципи та недоліки. Види оподаткування підприємств

Тема 15. Прибуток підприємства. Прибуток: поняття; порядок формування. Планування прибутку та його розподіл: розрахунок; розподіл; використання чистого прибутку.

Тема 16. Рентабельність підприємств автомобільного транспорту. Рентабельність: поняття; показники; розрахунок. Порядок фінансування основної діяльності підприємств транспорту

Тема 17. Показники рентабельності Визначення розміру прибутку, рівня рентабельності та фондів економічного стимулювання на автомобільному транспорті Аналіз використання прибутку підприємства та підвищення рівня рентабельності

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Базова

1. Дмитриев И.А. Экономика предприятий автомобильного транспорта : учебное пособие / И.А. Дмитриев, О.М. Жарова. – Харьков : ХНАДУ, 2004. – 184 с.

2. Жарова О.М. Типові задачі з економіки підприємств автомобільного транспорту : навч. посібник для автотранспоспец. ВУЗів / Жарова О.М., Дмитрієв І.А., Кирчата І.М.; видання 2-е, переоб. і доп.- Х., ХНАДУ, 2013. – 196 с.

2. Башкатова В.И. Планування роботи автотранспортного підприємства. Програмоване навчання / Башкатова В.И., Здерева Т.А., Стельмаховский Ю.С. – К.: Вища шк. Головне видав-во, 1988. – 288с.

3. Бойчик І. М. Економіка підприємств : навч. посібник / Бойчик І. М., Харів П. С., Хопчан М. І. - Львів: "Сподом", 2000.- 212 с.

4. Войнаренко М.П. Податковий облік і аудит : підручник / М.П. Войнаренко, Г.В. Пухальська. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 367 с.

5. Голованенко С.Л. Економіка автомобільного транспорту / Голованенко С.Л. – М.: Вища школа, 1983. – 352 с.

6. Башкатова В.И. Планування роботи автотранспортного підприємства. Програмоване навчання / Башкатова В.И., Здерева Т.А., Стельмаховский Ю.С. – К.: Вища шк. Головне видав-во, 1988. – 288с.

7. Бойчик І. М. Економіка підприємств : навч. посібник / Бойчик І. М., Харів П. С., Хопчан М. І. - Львів: "Сподом", 2000.- 212 с.

8. Войнаренко М.П. Податковий облік і аудит : підручник / М.П. Войнаренко, Г.В. Пухальська. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 367 с.

9. Голованенко С.Л. Економіка автомобільного транспорту / Голованенко С.Л. – М.: Вища школа, 1983. – 352 с.

Допоміжна

10. Туревский И. С. Экономика отрасли (автомобильный транспорт) : учебник / И. С. Туревский. - М. : Форум : ИНФРА-М, 2008. - 287 с.

11. Раздорожный, А. А. Экономика отрасли (автомобильный транспорт) : учебное пособие / А. А. Раздорожный. - М. : РИОР, 2009. - 316 с.
12. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник ; за ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 608 с.
13. Криворучко О.М. Типові задачі з економіки праці на автомобільному транспорті : навч. посібник / Криворучко О.М. – Х. : ХНАДУ, 2002. – 213 с.
14. Организация коммерческой работы на автомобильном транспорте : ученик для вузов ; под.ред. Е.А. Олейникова. – М. : ЗАО Бизнес школа «Интел-синтез», 1997. – 288 с.
15. Посипай В.Г., Кирчата І.М. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни „Економіка транспорту» для напряму підготовки 7.100402, 7.100403- Харків: ХНАДУ, 2011 - 53с.
16. Посипай В.Г., Кирчата І.М., Журавка О.М., Лисенко А.О. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Економіка транспорту» для студентів денної форми навчання спеціальностей 7.07010101, 7.070101102. - Начальне видання. – Харків: Вид-во ХНАДУ – 2011.

Інформаційні ресурси

1. Скорочений конспект лекцій з дисципліни «Економіка транспорту» для напряму підготовки 7.100402, 7.100403 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [//portal.khadi.kharkov.ua/](http://portal.khadi.kharkov.ua/)
2. Посипай В.Г., Кирчата І.М., Журавка О.М., Лисенко А.О. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Економіка транспорту» для студентів денної форми навчання спеціальностей 7.07010101, 7.070101102..[Електронний ресурс]. - Режим доступу: [//portal.khadi.kharkov.ua/](http://portal.khadi.kharkov.ua/)
3. Посипай В.Г., Кирчата І.М. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни „Економіка транспорту» для напряму підготовки 7.100402, 7.100403 - Харків: ХНАДУ, 2011 - 53с.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: [//portal.khadi.kharkov.ua/](http://portal.khadi.kharkov.ua/)

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Поточний контроль здійснюється на лекціях у формі опитування; на практичних заняттях - опитування, діалогу, групового обговорення тематичних питань, самостійної та контрольної роботи; у час окремого розкладу занять – за допомогою тестових завдань. Підсумковий контроль - залік _____

(перелік засобів контролю успішності навчання студентів, які застосовуються: тести, екзаменаційні білети, тощо)

Розробники програми: доцент кафедри економіки підприємства, к.е.н., доцент _____

Кирчата І.М.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ розробників)

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни визначає її місце і значення у процесі формування фахівця, її загальний зміст, знання та уміння, які набуває студент у результаті вивчення дисципліни. Програма навчальної дисципліни містить у собі дані про обсяг дисципліни (у годинах та кредитах), перелік тем та видів занять, дані про підсумковий контроль тощо.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою у 2-х екземплярах на 5 років і затверджується до 30 серпня: 1 екземпляр – у навчальний відділ; 2- екземпляр залишається на кафедрі.

Форма в редакції ХНАДУ затверджена наказом ректора за №__ від __.06.2015 р.